

Logistiek medewerker (2) en Logistiek teamleider (3)

Ontvangst en opslag

► **Theorie** | editie 2018 | ESS-examen: Ontvangst en opslag

Colofon

Auteurs

Tekstbureau Flytande | Astrid Habraken,
Fundamenteaal

Eindredactie

Jorinde Post

Advies

Michel Kregel | retailexpert
Adviesraad Uitgeverij Sarphati
Michel Lammers

Beeldredactie

Beeldbalie

Vormgeving en infographics

Carien Franken | bureau visuele
vertalingen

DTP en opmaak

Staalboek

© Uitgeverij Sarphati BV 2019

Stationsweg 66 | 7941 HG Meppel
Tel.: 0522 235 230
E-mail: info@uitgeverij-sarphati.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, namelijk elektronisch, mechanisch, door fotokopie, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ondanks alle inspanningen is het mogelijk dat niet alle copyrights van de in de uitgave opgenomen teksten en beelden geregeld zijn. Degene die meent alsnog rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen met de uitgever.

Kerntaak en werkprocessen	4	
Inleiding	5	
Hoofdstuk 1 De logistieke sector	6	1
Hoofdstuk 2 Ontvangst en opslag voorbereiden	32	2
Hoofdstuk 3 Goederen lossen	52	3
Hoofdstuk 4 Ontvangstcontrole	70	4
Hoofdstuk 5 Opslag	98	5
Hoofdstuk 6 Indeling van het magazijn	134	6

Trefwoorden	154	abc
-------------	-----	-----

Kerntaak en werkprocessen

In dit boek komt de volgende kerntaak aan de orde:

B1-K1 Goederen/producten ontvangen en opslaan.

Werkprocessen bij kerntaak B1-K1

- B1-K1-W1** Bereidt het ontvangen en opslaan van goederen/producten voor. ► *hfdst. 2*
- B1-K1-W2** Ontvangt en controleert goederen/producten. ► *hfdst. 3 & 4*
- B1-K1-W3** Slaat goederen/producten op. ► *hfdst. 5 & 6*
- B1-K1-W4** Voert goederen/producten in het systeem in. ► *hfdst. 5*

Daarnaast wordt in dit boek een aantal werkprocesoverstijgende onderwerpen behandeld.

In dit boek komen de volgende onderwerpen van de marketingmix aan bod:

plaats	presentatie	personeel
product	prijs	promotie

Inleiding

Voordat goederen binnenkomen in het magazijn, hebben ze al een lange weg afgelegd. Daarbij zijn verschillende bedrijven betrokken. Komen de goederen bij het magazijn aan, dan is de eerste stap de ontvangst van de goederen. Zijn de goederen eenmaal gelost, dan is de opslag de tweede stap. Niet alle goederen kun je meteen opslaan – soms moet je nog handelingen uitvoeren voor de goederen het magazijn ingaan. Als de goederen ontvangen en opgeslagen zijn, moet geregistreerd worden dat de goederen zijn binnengekomen. In dit boek leer je alles over de ontvangst en opslag van goederen en de verschillende handelingen die hier nog bij komen.

In hoofdstuk 1 lees je meer over de weg die goederen afleggen voor ze bij het magazijn aankomen. In dat hoofdstuk leer je ook meer over verschillende functies in de logistiek. Hoofdstuk 2 gaat over de voorbereiding van de ontvangst en opslag van de goederen. In hoofdstuk 3 lees je hoe je goederen lost. Hoofdstuk 4 gaat over de controle van de ontvangen goederen. In hoofdstuk 5 leer je hoe je goederen opslaat. In het laatste hoofdstuk lees je meer over de indeling van het magazijn.

Opdracht

Voor je een product in de winkel kunt kopen, heeft het soms een heel lange weg afgelegd.

Bekijk het filmpje en beantwoord de vragen. www.use.li/e18/0110

- ▶ Welke logistieke handelingen zie je allemaal in dit filmpje?
- ▶ Hoe belangrijk is de rol van de logistiek in dit proces volgens jou?

Hoofdstuk 1

De logistieke sector

Kijk eens om je heen, naar het boek dat je leest, de stoel waar je op zit, de kleding die je draagt. Alles wat je hebt, is ooit ergens gemaakt. Waarschijnlijk hebben de meeste van je spullen al een hele wereldreis afgelegd voordat ze bij jou terechtkwamen. Dankzij de distributiesector en verschillende logistieke bedrijven komen de goederen in de winkel terecht.

In dit hoofdstuk maak je kennis met de weg die goederen afleggen voor ze bij het magazijn aankomen. Je leert over de verschillende bedrijven die samen de logistieke sector vormen. Ook leer je meer over de verschillende functies die er in een magazijn zijn.

1.1 De bedrijfskolom

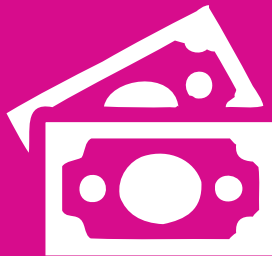
Goederen komen niet zomaar in een bedrijf terecht. Ze komen ergens vandaan en gaan meestal ook weer ergens naartoe. De bedrijfskolom geeft een overzicht van de weg die goederen afleggen, van grondstof tot en met de detailhandel.

Bedrijven in de distributiesector vormen de schakels in de bedrijfskolom van goederen. Welke schakels er in een bedrijfskolom zitten, is mede afhankelijk van het product. In een bedrijfskolom staan alle bedrijven waar een product is geweest, voordat het bij de consument belandt.

IN EEN BEDRIJFSKOLOM ZIE JE DRIE VERSCHILLENDE STROMEN:

De goederenstroom

De geldstroom

De informatiestroom

► De goederenstroom

De goederenstroom is de weg die de goederen door een bedrijfskolom afleggen. De goederenstroom loopt van oerproducent naar detailhandel. Je noemt dit stroomafwaarts. Een product kan zich ook in de andere richting bewegen, zoals seizoensartikelen die niet verkocht worden en weer teruggaan naar het magazijn. De goederenstroom beweegt zich dan stroomopwaarts.

BEDRIJFSKOLOM

Elk bedrijf in een bedrijfskolom zorgt ervoor dat het volgende bedrijf de goederen:

- ▶ op tijd krijgt
- ▶ op de juiste plek krijgt
- ▶ onbeschadigd krijgt
- ▶ compleet krijgt

Reverse logistics

Als een product zich stroomopwaarts van onder naar boven door de bedrijfskolom beweegt, spreek je van reverse logistics. Dit gebeurt bijvoorbeeld als een product kapot is. Deze producten worden dan teruggestuurd naar de leverancier. Het product gaat meestal niet helemaal terug naar de oerproducent, maar naar een van de latere schakels. Een hardhouten tuinset die snel kapotgaat, zal teruggaan naar het distributiecentrum of naar de fabrikant. Maar niet naar de bovenste schakel, de houtproducent.

Redenen om een product terug te sturen kunnen zijn:

- ▶ Er is een verkeerd artikel geleverd.
- ▶ Een winkel heeft te veel goederen besteld en stuurt deze terug naar het distributiecentrum.
- ▶ Een product is samengesteld uit grondstoffen die kostbaar zijn en hergebruikt kunnen worden.
- ▶ Milieuvriendelijke maatregelen (recyclen).

Logistieke keten

Om goederen door een bedrijfskolom heen te begeleiden, moet je ze bewerken, vervoeren en opslaan. Al deze activiteiten samen noem je logistiek. Ieder bedrijf heeft te maken met dit logistieke proces. Alle bedrijven samen noem je de logistieke keten.

▶ **De geldstroom**

De geldstroom loopt naar boven én naar beneden. Als je goederen inkoopt, moet je de vorige schakel in de handelsketen betalen. De volgende schakel in de keten betaalt op zijn beurt aan jou. De geldstroom loopt dan van beneden naar boven. Bij retourgoederen loopt de geldstroom in de andere richting, van boven naar beneden dus.

▶ **De informatiestroom**

De informatiestroom beweegt zich in beide richtingen. Bij iedere stap geven de schakels elkaar informatie. Als partij A goederen gaat leveren, geeft hij dit door aan de volgende schakel, partij B. Als B de goederen ontvangt, geeft hij dit door aan A. De informatiestroom gaat dus in twee richtingen.

INTEGRALE GOEDERENSTROOMBEHEERSING

De goederenstroom gebeurt niet alleen binnen het bedrijf, maar ook daarbuiten. De totale goederenstroom is het traject tussen de oerproducent en de consument. De beheersing van de totale goederenstroom heet de integrale goederenstroom-beheersing. Dit traject is onder te verdelen in:

- ▶ **Material management**
- ▶ **Fysiek distributiemanagement (physical distribution management)**

▶ **Material management**

Material management bestaat uit alle activiteiten die ervoor zorgen dat de grondstoffen- en halffabricatenstromen zo efficiënt mogelijk door het productieproces heen gaan. Ook alle werkzaamheden die worden verricht om voor een zo efficiënt mogelijk gebruik van het productieapparaat te zorgen, horen hierbij. Material management heet ook wel productielogistiek.

Onder material management valt:

- ▶ inkoop: leverancierskeuze, maak/koopbeslissing (in het Engels: make or buy)
- ▶ voorraadbeheer van grondstoffen, hulpmaterialen en halffabrikaten
- ▶ productieplanning
- ▶ materials handling: opslag en intern transport van grond- en hulpstoffen en halffabrikaten

▶ **Fysiek distributiemanagement**

Het fysieke distributiemanagement of physical distribution management houdt zich bezig met de besturing en beheersing van de goederenstroom van het gereed product. Dus vanaf het einde van het productieproces tot en met de uiteindelijke afnemer: de consument. Bij fysieke distributie horen alle handelingen die een fabrikant uitvoert met een gereed product. Plus alle inspanningen die handels- en transportondernemingen en distributiebedrijven uitvoeren om datzelfde product op de juiste tijd en op de juiste plaats voor de afnemers ter beschikking te hebben.

Onder fysiek distributiemanagement vallen:

- ▶ voorraadbeheer: gereed product, bestellen
- ▶ alle activiteiten rond en binnen magazijnen: orderverzamelssystemen, materials handling, lay-out en inrichting, intern transport
- ▶ het externe transport: keuze transportmodaliteit, eigen vervoer of uitbesteden, routeplanning

?

Maak nu vraag 1 tot en met 7.

BEDRIJFSKOLOM VAN SCHOENEN

1.2 Bewegingen in de bedrijfskolom

De schakels in een bedrijfskolom kunnen bewegen. Daardoor ontstaan er verticale en horizontale bewegingen in een bedrijfskolom.

VERTICALE BEWEGINGEN: INTEGRATIE EN DIFFERENTIATIE

Het aantal schakels in een bedrijfskolom kan wijzigen. Stel dat de groothandel uit de bedrijfskolom van schoenen besluit rechtstreeks in te kopen bij de fabrikant. Hij schakelt dan de exporteur en importeur uit. De bedrijfskolom wordt hierdoor korter.

Integratie

Als schakels uit de bedrijfskolom taken van andere schakels overnemen, heet dit integratie. Bij integratie heb je minder schakels nodig om het product bij de consument te krijgen. Een schoenen-groothandelaar koopt schoenen niet in bij de importeur, maar direct bij de fabrikant. Zo is de handelaar altijd op de hoogte van de nieuwste modellen en kan hij deze meteen doorverkopen aan de winkels.

Differentiatie

Andersom kan ook. Stel dat er tussen de importeur en de groothandel nog een dealer zit van een speciaal merk, dan komt er een schakel bij. Op het moment dat er een schakel bijkomt, spreek je van differentiatie. Integratie en differentiatie zijn verticale bewegingen.

BEDRIJFSKOLOM-INTEGRATIE

BEDRIJFSKOLOM-DIFFERENTIATIE

HORIZONTALE BEWEGINGEN: PARALLELLISATIE EN SPECIALISATIE

Er kunnen ook horizontale bewegingen in de bedrijfskolom zijn. Die ontstaan bijvoorbeeld als een bedrijf producten verkoopt uit een andere branche. Zo kunnen in een magazijn uit de supermarktbranche telefoons opgeslagen liggen voor verschillende supermarkten.

In het magazijn van Aldi zijn ook computers, telefoons en tablets opgeslagen.

...

Parallellisatie

Als een winkelier producten verkoopt uit een andere bedrijfskolom, noem je dat parallelisatie. Het assortiment wordt hierdoor breder.

Specialisatie

Het kan ook net andersom. Een winkelier die dames- en herenschoenen verkoopt, besluit zich te specialiseren in damesschoenen. Hij stoot de afdeling herenschoenen af. Dit heet specialisatie.

Parallellisatie en specialisatie zijn horizontale bewegingen.

Maak nu vraag 8 tot en met 11.

1.3 Groothandelsbedrijven

Een groothandel is een bedrijf dat goederen inkoopt en verhandelt. De goederen zijn buiten de groothandel geproduceerd en worden afgeleverd aan andere retailbedrijven.

Je kunt groothandelsbedrijven onderscheiden naar functie:

- ▶ **Distribuerende en collecterende groothandel**
- ▶ **Groothandel met een assemblerende functie**
- ▶ **Producent met een groothandelsfunctie**
- ▶ **Groothandel als importeur**
- ▶ **Groothandel als exporteur**
- ▶ **Groothandel als importeur en exporteur**
- ▶ **Groothandel als handelshuis**

▶ **Distribuerende en collecterende groothandel**

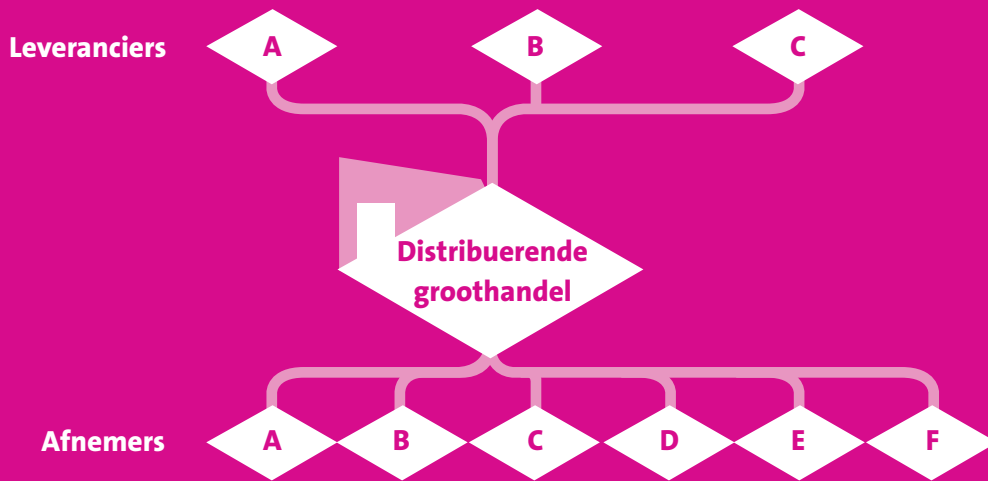
Groothandel en detailhandel zijn beide schakels in de distributieketen. De detailhandel vormt de laatste schakel in de bedrijfskolom. De groothandel is altijd een tussenschakel. Daarbij is er een verschil tussen de distribuerende groothandel en de collecterende (groot)handel.

Distribuerende groothandel

De distribuerende (groot)handel (distribueren is het verspreiden van assortimenten richting afnemers) is een schakel in de distributieketen die grote hoeveelheden goederen inkoopt van relatief weinig leveranciers. Deze worden zonder bewerking in kleinere hoeveelheden doorverkocht aan relatief veel afnemers. Denk bijvoorbeeld aan Albert Heijn; deze supermarkt koopt grote partijen in om ze weer door te verkopen in consumentenverpakkingen. De toevoeging (de waardecreatie) van de distribuerende (groot)handel ligt in het verkleinen van de verkoopheenheid en het dichterbij de eindklant brengen van de producten.

De distribuerende (groot)handel is geen producent, maar ook geen eindgebruiker.

DISTRIBUERENDE GROOTHANDEL

Collecterende groothandel

De collecterende (groot)handel (collecteren is het verzamelen van assortimenten bij producenten) is een schakel in het distributieketenkanaal die kleine hoeveelheden goederen inkoopt van relatief veel leveranciers. Deze worden in grote hoeveelheden verkocht aan relatief weinig afnemers. Denk bijvoorbeeld aan koffiebonen die worden ingekocht bij duizenden kleine verbouwers voor relatief weinig internationale koffiebranders.

COLLECTERENDE GROOTHANDEL

► **Groothandel met een assemblerende functie**

Bij assemblage voeg je verschillende onderdelen samen tot één geheel. Een groothandel met een assemblerende functie koopt verschillende onderdelen van een product in en zet ze zelf in elkaar. Er ontstaat zo een nieuw product dat wordt verkocht aan andere bedrijven. Voordat goederen worden verhandeld, is er dus sprake van bewerking.

► **Producent met een groothandelsfunctie**

Een producent met een groothandelsfunctie produceert zelf de goederen, maar verspreidt ze ook zelf. De producent schakelt dus geen andere groothandel in om de goederen te verhandelen. Dit betekent dat de bedrijfskolom van de goederen kleiner wordt.

Als een producent via outletstores zijn producten rechtstreeks aan de consument verkoopt, dan noem je dat factory-outlets. De producent neemt dan taken van de groothandel op zich, maar ook taken van de detailhandel.

► **Groothandel als importeur**

Een groothandel met een importfunctie houdt zich bezig met het inkopen van goederen uit het buitenland. Deze goederen worden vervolgens in het binnenland verhandeld.

► **Groothandel als exporteur**

Een groothandel met een exportfunctie richt zich op de verkoop van goederen aan het buitenland. De goederen worden in het binnenland geproduceerd en opgeslagen, maar aan buitenlandse afnemers verkocht.

► **Groothandel als importeur en exporteur**

Een groothandel kan zich ook bezighouden met zowel import als export. Dit soort groothandels richten zich vooral op de buitenlandse markt. Ze importeren goederen vanuit het buitenland naar Nederland. De contacten die zij in het buitenland opdoen, kunnen ertoe leiden dat bedrijven ook inkopen willen doen in Nederland. Door wederexport kan een groothandel ook importgoederen uitvoeren.

► **Groothandel als handelshuis**

De hoofdtaak van een handelshuis is het voeren van handel voor een andere partij. Dit gaat vaak om buitenlandse merken en merkartikelen. Je kunt handelshuizen opvatten als een verlengstuk van de producent. Behalve de verkoop nemen ze vaak ook een deel van de serviceverlening voor hun rekening.

Een handelshuis organiseert de gehele import en/of export. Dat houdt in dat alle documenten worden doorgenomen die nodig zijn bij het voeren van deze handel. Een van de bekendste handelshuizen in Nederland is Hagemeyer.

Een handelshuis kan ook als handelsagent optreden. Een handelsagent in een tussenpersoon die bemiddelt tussen jou en de producent.

BRANCHE-INDELING GROOTHANDELS

Je kunt de economie opdelen in economische sectoren of branches. De bedrijven die actief zijn in een bepaalde categorie producten of diensten vormen samen een branche. Je hebt bijvoorbeeld de autobranche, de meubelbranche, doe-het-zelfbranche, de voedselbranche en de horecabranche. Een ander woord voor branche is bedrijfstak.

Ingedeeld naar bedrijfstak heb je groothandels op het gebied van agrarische producten, grondstoffen en halffabricaten, bouw materiaal, kapitaalgoederen, consumptiegoederen (food/non food), levende have (dieren), bloemen en planten, groente en fruit, schoenen, meubelen enzovoort.

De website van de Kamer van Koophandel (www.kvk.nl) geeft actuele informatie over de verschillende bedrijfstakken in Nederland. In de 'branchewijzer' op deze site vind je bijvoorbeeld hoeveel ondernemers er starten of zijn gestopt in een branche of hoeveel omzet ondernemers in een branche verwachten te maken. Je vindt er ook de contactgegevens van de verschillende brancheorganisaties.

?

Maak nu vraag 12 en 13.

1.4 Tussenpersonen

Voor het verhandelen van goederen zijn verschillende bedrijven nodig, die elk gespecialiseerd zijn in een deel van de goederenhandel binnen de bedrijfskolom. Zo zijn er tussenpersonen die zorgen voor de douanefaciliteiten en zijn er ook personen die zich gespecialiseerd hebben in internationaal vervoer. Het is afhankelijk van de bedrijfskolom welke tussenpersonen nodig zijn.

Je kunt de volgende tussenpersonen tegenkomen:

- ▶ **Expediteur**
- ▶ **Douane-expediteur**
- ▶ **Cargadoor**
- ▶ **Stuwadoor**
- ▶ **Vervoerder (transporteur)**
- ▶ **Logistiek dienstverlener**
- ▶ **Service merchandiser**

► **Expediteur**

Een expediteur organiseert het verzenden van goederen. Dit is meer dan alleen het vervoer van goederen van de ene naar de andere plaats. Naast het vervoer zorgt een expediteur voor de afhandeling van administratieve formaliteiten, zoals:

- het aanvragen van vergunningen
- het aanvragen en vergelijken van transportprijzen
- het onderhandelen over prijzen
- het boeken van ladingen bij rederijen
- het organiseren van wegvervoer en de opslag van goederen
- het organiseren van groupagevervoer (verzamelen van zendingen van verschillende leveranciers)
- het vervullen van eventuele douaneformaliteiten
- de coördinatie tussen alle betrokken partijen

Een expediteur is het tussenstation tussen de verzender van de goederen (de verlader) en de transporteur (de vervoerder), bijvoorbeeld een rederij of een luchtvaartmaatschappij. Een expeditiebedrijf verleent diensten aan derden. Als een expediteur ook een ruimte heeft waar hij goederen (tijdelijk) opslaat, dan is hij een depot-houdende expediteur.

Depothoudende expediteur

► **Douane-expediteur**

Een douane-expediteur is een expediteur die gespecialiseerd is in het administratieve proces van de douaneaangifte. Hij is aansprakelijk voor de betalingsverplichtingen aan de douane.

Aan de ene kant is de douane-expediteur een soort vertaalbureau. Hij vertaalt de taal van het bedrijfsleven naar de taal van de douane en omgekeerd. De 'taal' van het bedrijfsleven bestaat uit facturen, transportdocumenten en correspondentie tussen bedrijven. De 'taal' van de douane bestaat uit codes die in geautomatiseerde systemen verwerkt kunnen worden volgens bepaalde vastomlijnde procedures.

Aan de andere kant int de douane-expediteur belasting en draagt hij die af aan de Belastingdienst. Als hij bij het maken van de aangifte, en dus bij het innen van de belasting, fouten maakt, dan is hij hier zelf voor aansprakelijk. Voor de douane heeft dit grote voordelen. Ze hebben hierdoor in de dagelijkse praktijk niet met allerlei kleine, onervaren partijen te maken, maar met professionele partners die hun taal spreken.

Een douane-expediteur is beroepsmatig volledig afhankelijk van de douane. Je mag daarom een hoge morele standaard op het gebied van belastingen van hem verwachten. Een douane-expediteur werkt als een soort 'fraudezeef' voor de douane. Als een douane-expediteur vermoedt dat er wordt gefraudeerd, dan zal hij de opdracht meestal weigeren of de douane informeren over de mogelijk frauderende opdrachtgever.

Een douane-expediteur kan gebruikmaken van een douane-entrepot. Een entrepot is een economische douaneregeling. Entrepot betekent verzegelde opslagplaats. Hierin liggen aangevoerde goederen uit het buitenland onder douanetoezicht opgeslagen. Het gaat om goederen waarvan de bestemming nog niet vaststaat. De lading is dan 'tussen' herkomst en bestemming. Zolang de goederen in het entrepot liggen en de bestemming niet vaststaat, zijn er over deze goederen (nog) geen invoerrechten verschuldigd. Aan de opslag in een douane-entrepot zijn geen termijnen verbonden. Ook mogen er bepaalde handelingen worden uitgevoerd. Bijvoorbeeld voorbereiding op de distributie of wederverkoop.

De cargadoor regelt onder andere de ligplaats in de haven en het lossen van zeeschepen.

► **Cargadoor**

De cargadoor is tussenpersoon tussen verlader en ontvanger, en rederij (eigenaar schip). Een cargadoor heet een scheepsmakelaar. De cargadoor zorgt onder andere voor de ligplaats in de haven, hulp bij de douane, het regelen van het laden en lossen van (zee)schepen en het laten verrichten van logistieke activiteiten.

► **Stuwadoor**

De stuwadoor zorgt voor het laden en lossen van (zee)schepen en is soms verantwoordelijk voor de opslag van goederen.

► **Vervoerder (transporteur)**

De vervoerder is verantwoordelijk voor het vervoer van de producten van de ene naar de andere locatie. Een ander woord dat je vaak tegenkomt is transporteur. Dit is een ander woord voor vervoerder.

► **Logistiek dienstverlener**

Omdat bedrijven zich steeds meer willen focussen op hun kernactiviteiten, besteden ze zoveel mogelijk andere taken uit aan gespecialiseerde dienstverleners: het beheer van de software, het onderhoud van apparatuur enzovoort. Ook opslag en logistieke activiteiten worden daarom steeds vaker uitbesteed aan logistieke dienstverleners.

First party logistics

Oorspronkelijk verzorgden logistieke dienstverleners alleen transport- en opslagopdrachten. Dit gebeurde op onregelmatige basis en zonder vast contract. Deze vorm van logistieke dienstverlening, zonder vast contract, heet 1PL, first party logistics.

Second party logistics

Rond 1990 gaven verladers steeds vaker de voorkeur aan de vaste samenwerking met een of meer logistieke dienstverleners. Die samenwerking legden ze vast in een contract, meestal na intensieve onderhandelingen over de prijs en andere voorwaarden. Dit wordt second party logistics of 2PL genoemd.

Third party logistics

Logistieke dienstverleners begonnen naast transport en opslag ook andere activiteiten aan te bieden, zoals het samenstellen van pakketten, etiketteren, het toevoegen van handleidingen enzovoort. Dit heet value added logistics of VAL. Ook boden ze extra diensten aan zoals voorraadbeheer, het samenstellen van actiepakketten, het prijzen van artikelen of het afhandelen van douane-activiteiten. Dit heet value added services of VAS.

Dit niveau van logistieke dienstverleners heet third party logistics of 3PL.

Fourth party logistics

Tegenwoordig gaat de dienstverlening vaak nog een stap verder. Bij 4PL, fourth party logistics, worden alle logistieke handelingen uit handen genomen van de leverancier. De logistieke dienstverleners regelen grote delen van de logistieke keten op mondiaal niveau: transport, opslag, facturatie, de orderstroom, VAS, schadeafhandeling enzovoort. Ze zorgen voor een optimale logistieke organisatie, met veel aandacht voor de informatiestromen. De leverancier kan zich helemaal richten op het produceren en innoveren van producten. 4PL dienstverleners hebben daarom vaak een strategisch partnerschap met de klant.

► **Service merchandiser**

Bij service merchandising vertrouwt de ondernemer een deel van het assortiment toe aan een 'service merchandiser'. Deze beheert de voorraad en verzorgt de ruimte en presentatie in de winkel waar de artikelen staan. In de logistiek worden dan bijvoorbeeld al actieproducten samengesteld voor winkels en bouwmarkten. Een voorbeeld van service merchandising in de logistiek is het samenvoegen van verschillende benodigdheden in één pakket. Bijvoorbeeld een pakket met een wastafelcombinatie met daarin een wastafel, kraan, montage en afvoerbenodigdheden.

Warehousing

WAREHOUSING

Warehousing is het aanbieden van magazijnruimte, waarin goederen tijdelijk worden opgeslagen. Warehousing kan samengaan met extra dienstverlening. Naast de opslag worden bijvoorbeeld diensten als het factureren en schadeafhandelingen aangeboden. Ook kunnen value added logistics (VAL) en value added services (VAS) worden uitgevoerd.

?

Maak nu vraag 14 tot en met 20.

1.5 Functies

Een magazijn is een verzamelnaam voor alle soorten ruimtes waar goederen opgeslagen worden. Een magazijn kan verschillende functies hebben.

Heb je te maken met een groothandel, dan worden ook goederen ingekocht en verkocht. Heb je te maken met een distributiecentrum, dan wordt de inkoop gedaan door het hoofdkantoor. Een distributiecentrum is het magazijn van bijvoorbeeld een winkelketen zoals Albert Heijn, Intertoys of Jumbo. Het hoofdkantoor koopt dan de goederen in en het distributiecentrum zorgt voor de verspreiding naar de winkels. In deze tabel staan de verschillende functies op een rij:

Functie \ Magazijn	Groothandel	Distributiecentrum
Inkoop van goederen	X	
Verkoop van goederen	X	
Bewerken of verwerken van goederen	X	X
Beheren van goederen (voorraden)	X	X

Ook de medewerkers in een magazijn hebben verschillende functies, waar weer verschillende taken bij horen. De volgende functies komen voor:

Functie	Taken
Assistent logistiek medewerker	De assistent logistiek medewerker voert werkzaamheden uit tijdens het lossen, controleren, inslaan, verzamelen en verzendklaar maken van de goederen. Het verplaatsen, sorteren, stickeren en ompakken van de goederen zijn andere werkzaamheden waarbij de assistent logistiek medewerker kan ondersteunen. Hij werkt onder toezicht en/of begeleiding van een ervaren collega (logistiek medewerker) of een leidinggevende (logistiek teamleider).
Logistiek medewerker	De logistiek medewerker heeft vooral uitvoerende taken, waaronder het lossen, controleren, inslaan, inventariseren, verzamelen en verzendklaar maken van de goederen. Het verplaatsen, sorteren, stickeren en ompakken van de goederen zijn andere werkzaamheden die de logistiek medewerker uitvoert. De logistiek medewerker werkt zelfstandig binnen een team, aangestuurd door de leidinggevende.
Logistiek teamleider	De logistiek teamleider geeft leiding aan de (assistent) logistiek medewerkers en coördineert de werkzaamheden en middelen voor de goederenontvangst en de goederenopslag. De logistiek teamleider zorgt ook voor het verzamelen en verzendklaar maken van de goederen, de voorraadinventarisatie en de voorraadadministratie.
Logistiek supervisor	De logistiek supervisor voert onder andere werkzaamheden uit met betrekking tot het logistieke beleid. Hij doet bijvoorbeeld voorstellen voor het afdelingsplan en het afdelingsbudget. Ook ontwikkelt hij verbetervoorstellen voor het logistieke beleid en voert hij deze in.

Niet in ieder magazijn zul je al deze functies tegenkomen. Soms hebben de functies net een andere naam. Kijk goed naar de taken, dan weet je om welke functie het gaat.

?

Maak nu vraag 21.

1.6 Samenvatting

De bedrijfskolom laat de weg zien die goederen afleggen van oerproducent naar de detailhandel. De bedrijven in de bedrijfskolom noem je de schakels. Het aantal schakels in een bedrijfskolom kan per product verschillen. Een bedrijfskolom kan veranderen. Er zijn verticale bewegingen: integratie en differentiatie. Bij integratie nemen schakels werkzaamheden van elkaar over, de bedrijfskolom wordt korter. Bij differentiatie komen er juist schakels bij, door extra werkzaamheden bijvoorbeeld. De bedrijfskolom wordt dan langer. Er zijn ook horizontale bewegingen: parallelisatie en specialisatie. Bij parallelisatie gaan bedrijven producten uit een andere branche verkopen. Bij specialisatie gaan bedrijven minder producten verkopen, ze leggen zich toe op een kleiner assortiment.

In de bedrijfskolom zie je drie stromen: goederenstroom, geldstroom en informatiestroom. Deze kunnen zowel stroomopwaarts als stroomafwaarts bewegen. Als goederen zich stroomopwaarts door de bedrijfskolom bewegen, heet dit reverse logistics.

Het logistieke traject kun je verdelen in material management en fysiek distributiemanagement. Material management bestaat uit alle activiteiten en werkzaamheden die ervoor zorgen dat de grondstoffen- en halffabrikatenstromen zo efficiënt mogelijk door het productieproces heen gaan. Het fysieke distributiemanagement of physical distribution management houdt zich bezig met de besturing en beheersing van de goederenstroom van het gereed product.

Voor het verhandelen van goederen zijn verschillende bedrijven nodig, die elk gespecialiseerd zijn in een deel van de goederenhandel binnen de bedrijfskolom. Je kunt de volgende tussenpersonen tegenkomen: expediteur, douane-expediteur, cargadoor, stuwadoor, vervoerder, service merchandiser en logistiek dienstverlener. Er zijn verschillende soorten logistiek dienstverleners die je kunt tegenkomen: 1PL, 2PL, 3PL en 4PL. Het verschil is de mate waarin de bedrijven de logistieke dienstverlening uit handen nemen van de opdrachtgever.

In een groothandel zie je deze taken terug: inkoop, verkoop, bewerken, verwerken en beheren van goederen. In een distributiecentrum gaat het om het bewerken, verwerken en beheren van goederen. In een magazijn werken assistent logistiek medewerkers, logistiek medewerkers, logistiek teamleaders en logistiek supervisors. Deze functies hebben vaak ook andere namen.

Vragen

- 1 a** Hoeveel stromen zijn er in een bedrijfskolom? Kies het juiste antwoord.
- A** 2
 - B** 3
 - C** 4
- b** Hoe heten de stromen in een bedrijfskolom?
- 2 a** Zet de schakels van een bedrijfskolom in de juiste volgorde. Zet bij de eerste schakel een 1, bij de tweede een 2 enzovoort.
- ▶ collecterende groothandel
 - ▶ detailhandel
 - ▶ distribuerende handel
 - ▶ eindproducent
 - ▶ oerproducent
- b** Welke schakel(s) kun je nog meer tegenkomen in de bedrijfskolom?
- 3** Geef bij elk onderdeel aan of het bij material management of bij fysiek distributiemanagement hoort.
- ▶ Koop/maakbeslissing
 - ▶ Voorraadbeheer gereed product
 - ▶ Productieplanning
 - ▶ Lay-out en inrichting van het magazijn
 - ▶ Extern transport
- 4 a** Wat is het verschil tussen een goederenstroom die stroomafwaarts beweegt en een goederenstroom die stroomopwaarts beweegt?
- b** Geef een voorbeeld van een goederenstroom die stroomopwaarts beweegt.
- 5 a** Leg uit wat reverse logistics inhoudt.
- b** Is recycling ook een vorm van reverse logistics? Leg je antwoord uit aan de hand van een voorbeeld.
- 6 a** Welke uitspraak over de geldstroom is juist? Kies het juiste antwoord.
- A** De geldstroom in de bedrijfskolom loopt altijd van boven naar beneden.
 - B** De geldstroom in de bedrijfskolom loopt altijd van beneden naar boven.
 - C** De geldstroom in de bedrijfskolom loopt naar boven én naar beneden.
 - D** De geldstroom maakt geen deel uit van de bedrijfskolom.
- b** Leg je antwoord uit.

Vragen

- 7** Goederen worden begeleid binnen de bedrijfskolom. Hoe noem je de activiteiten die binnen de bedrijfskolom worden uitgevoerd? Kies het juiste antwoord.
- A** distributie
 - B** logistiek
 - C** productie
 - D** transport
- 8** Een producent besluit ook de groothandelsfunctie op zich te nemen. Hierdoor ontstaat een beweging in de bedrijfskolom.
- a** Is dit een verticale of een horizontale beweging? Leg je antwoord uit.
 - b** Is hier sprake van integratie, differentiatie, parallellisatie of specialisatie? Leg je antwoord uit.
- 9 a** Twee jaar geleden kocht de eigenaar van een cadeauwinkel de producten nog in bij een groothandel. Sinds vorig jaar haalt zij de producten rechtstreeks van een boer uit Kenia. Waarvan is hier sprake? Kies het juiste antwoord.
- A** Integratie van de bedrijfskolom
 - B** Differentiatie van de bedrijfskolom
- b** Leg je antwoord uit.
- 10 a** Wat is een voorbeeld van parallellisatie? Kies het juiste antwoord.
- A** Een webshop voor tuinartikelen verkoopt bloembollen.
 - B** Een webshop voor tuinartikelen verkoopt geitenkaas.
- b** Leg je antwoord uit.
- 11** Neem de tabel over en vul in.

Beweging	Bedrijfskolom	Voorbeeld
	De bedrijfskolom wordt korter	
	De bedrijfskolom wordt langer	
	Er wordt een bedrijfskolom afgestoten	
	Er wordt een bedrijfskolom toegevoegd	

Vragen

1

- 12** Een producent besluit ook de groothandelsfunctie op zich te nemen. Hierdoor ontstaat een beweging in de bedrijfskolom.
- a** Is dit een verticale of een horizontale beweging? Leg je antwoord uit.
- b** Is hier sprake van integratie, differentiatie, parallellisatie of specialisatie? Leg je antwoord uit.

- 13** Een groothandel koopt fietsbanden, frames, fietslampen, zadels enzovoort in. Van deze onderdelen worden fietsen gemaakt. Deze fietsen worden verkocht aan andere bedrijven. Wat voor groothandel is dit? Kies het juiste antwoord.
- A** Groothandel met assemblerende functie
- B** Groothandel met collecterende functie
- C** Groothandel met distribuerende functie

- 14** Welke tussenpersoon voert de werkzaamheden uit? Zoek bij elkaar.

1 Cargadoor

a Beheert de voorraad, voegt producten samen

2 Service merchandiser

b Vervoert de goederen

3 Transporteur

c Zorgt voor ligplaats in de haven

- 15** Wat doet een stuwadoor?

- 16** Wat doet een expediteur? Meerdere antwoorden zijn juist.

- A** aanvragen van transportprijzen
- B** aanvragen van vergunningen
- C** beheren van de voorraad
- D** boeken van ladingen bij rederijen
- E** coördinatie tussen alle betrokken partijen
- F** organiseren van wegvervoer
- G** regelen van de ligplaats in de haven
- H** vervoeren van de producten

- 17 a** Wat doet een warehouse?
- b** Als een bedrijf een warehouse gebruikt, wie is dan verantwoordelijk voor de verkoop van de goederen?

Vragen

- 18** Een logistiek dienstverlener beheert voor een bedrijf de voorraad. Daarnaast zorg hij voor het samenstellen van de producten tot een pakket voor in de winkel. Hoe noem je deze dienstverlener? Kies het juiste antwoord.
- A** detaillist
 - B** expediteur
 - C** service merchandiser
 - D** warehouser
- 19 a** Met welk onderdeel van de logistieke keten houdt een cargadoor zich bezig?
- b** Leg in je eigen woorden uit waarom de cargadoor ook wel scheepsmakelaar wordt genoemd.
- 20** Neem de tabel over en vul in.

Soort dienstverlening	Omschrijving	Voorbeeld
1PL	Alleen transport en opslag zonder vast contract.	Een bedrijf belt een koerier om pakketten te laten vervoeren.
2PL		
3PL		
4PL		

- 21 a** Noem vier functies die voorkomen in een magazijn.
- b** Welke functie spreekt jou het meeste aan? Leg je antwoord uit.

Plusvragen

- 22** Je hebt gelezen over de bedrijfskolom. Je gaat nu zelf een bedrijfskolom maken. Kies een product uit waar je meer over wil weten.
- a** Zoek op internet naar meer informatie over de verschillende schakels. Beschrijf met die informatie de bedrijfskolom van jouw product. Kijk daarbij ook naar het voorbeeld hieronder van melk.

	Melk
Oerproducent	Een boer, met veel melkvee.
Collecterende handel	Vervoersbedrijf, vervoert de melk van verschillende boerderijen naar de melkfabriek. Denk bijvoorbeeld aan Campina.
Producent halffabricaten	Is er niet.
Eindproducent	Fabriek waar de melk wordt verwerkt. Denk bijvoorbeeld aan Mona, dat met de melk toetjes maakt.
Distribuerende handel	Vervoersbedrijf, vervoert de toetjes naar de supermarkt.
Detailhandel	De supermarkt.

- b** Vergelijk jouw resultaat met dat van drie andere leerlingen.
- c** In het voorbeeld staat niets over een halffabricaat. Vind je dit terecht? Waarom wel of niet?
- 23** Zoek op internet een bedrijf dat logistieke diensten aanbiedt. Maak een PowerPointpresentatie over het bedrijf. Geef hierbij aandacht aan de grootte van het bedrijf en de dienstverlening die het aanbiedt.

Begrippen

Bedrijfskolom De opeenvolgende schakels waar een product langskomt voordat het bij de consument is. De laatste schakel is de detailhandel.

Cargadoor Persoon die onder andere zorgt voor de ligplaats in de haven, hulp bij douane, het regelen van het laden en lossen van (zee)schepen en het laten verrichten van logistieke activiteiten.

Differentiatie (bij een bedrijfskolom) Schakels toevoegen aan een bedrijfskolom. Er komen schakels bij als goederen bijvoorbeeld langs een tussenhandelaar of exporteur en importeur gaan.

Douane-expediteur Persoon die het administratieve proces van de douaneaangifte verzorgt.

Expediteur Persoon die het verzenden van goederen organiseert: het vervoer en de afhandeling van administratieve formaliteiten.

First party logistics Ook bekend als 1PL. Logistieke dienstverleners verzorgen alleen transport- en opslagopdrachten.

Fourth party logistics Ook bekend als 4PL. Alle logistieke handelingen worden uit handen genomen van de leverancier.

Goederenstroom De goederenstroom is de weg die de goederen door de bedrijfskolom afleggen.

Groupage-expediteur Persoon die goederen groepeerd, er een ladingseenheid van maakt en onderhandelt met vervoerders over de tarieven voor de klanten.

Integratie (bij een bedrijfskolom) Een bedrijfskolom die uit minder schakels bestaat. Zo kan de winkel bijvoorbeeld de groothandel overslaan en rechtstreeks inkopen bij de fabrikant.

Parallellisatie (bij een bedrijfskolom) Een bedrijfskolom waarbij horizontaal schakels worden toegevoegd doordat een winkel producten verkoopt uit een andere branche.

Schakels De verschillende bedrijven in de bedrijfskolom.

Second party logistics Ook bekend als 2PL. Vaste samenwerking met een of meer logistieke dienstverleners die vastgelegd is in een contract.

Service merchandiser De organisatie vertrouwt een deel van het assortiment toe aan een service merchandiser die de voorraad beheert, met als doel het bevorderen van de verkoop van dat deel van het assortiment.

Specialisatie (bij een bedrijfskolom) Een bedrijfskolom waar horizontaal schakels verdwijnen doordat de winkel minder verschillende producten of artikelgroepen verkoopt.

Stuwadoor Persoon die voor het laden en lossen van (zee)schepen zorgt en soms verantwoordelijk is voor de opslag van goederen.

Third party logistics Ook bekend als 3PL. Logistieke dienstverleners bieden naast transport en opslag ook andere activiteiten aan.

Vervoerder Persoon die verantwoordelijk is voor het vervoer van de producten van de ene naar de andere locatie.

